

GIÁ BÁN

BỘNH-TRÁP, NGUYỄN - QUỐC

Một năm... 5.000
Sáu tháng... 3.000
Ba tháng... 1.500

Mua báo phải trả tiền trước.
Theo và mandai gửi cho
M. TRẦN-SINH PHUẬN. - Ai
đăng quảng cáo, việc riêng,
xin thương - nghị trước.

TIẾNG-DÂN

CHẾ-NHẬP HƯM CHÁI MẠI
HUYNH - THÚC - KHÁNG

Quản lý
TRẦN DINH PHUẬN

La Voix du Peuple
Mỗi tuần xuất bản hai kỳ: thứ tư và thứ bảy

ĐÀO - QUÂN

55 173, đường Đông - Ba, Huế

Hộp thư: số 61

Giấy thép nói: số 63

Giấy thép: TIẾNG-DÂN - Huế

Làm quan không
phải là chỉ ăn
lộc mà thôi.

ĐĂNG-KÝ
SỐ 9-913

HOC-THUYẾT KHÔNG-MANH

HOC VÀ HÀNH

Đức Khổng-tử nói: «Sự ham học, sức làm việc và sự biết hổ thẹn là 3 cái đạt được. (tri, nhân, dũng, 知, 仁, 勇). Ông Nguyễn - Hiến nói: «Học mà không hành được gọi là bệnh»; mà thầy Mạnh-tử cũng nói: «nhỏ mà học, lớn mà làm». Học với hành quan hệ như vậy, nên đầu thời đại nào, xã hội nào cũng trọng người có học, vì cái học làm cái nền cho sự hành sau này. Vậy mà xét qua trên đời thì thường thường thấy những chuyện học với hành trái nhau mà gần như ít ai để ý, tưởng cũng là một việc nên biết.

Đã là nhà học giả, đầu mới cũ cũng vậy, ai đã hiểu những nghĩa của lời hiền triết khuyên dạy, đã có trí não phán đoán đều hay đều dở, đã biết đem nhân vật xưa nay mà so sánh kẻ chánh người tà, đã viết ra lý luận mà tán dương sự tốt, công kích sự xấu, những hạn người ấy ở xã nào cũng nhận là hạng người có học thức. Hạng người có học thức ấy, đương lúc còn cầm quyền sách trên tay, hoặc đã làm sách viết báo, thềnh thoảng nghe thấy những chuyện bất liên si, tham lợi cầu vinh, hay là xu viêm phụng thế này nọ, lối nhân sinh lung khinh rẻ. Mà nhứt là đối với những người mượn cái tài học mà làm đều đề-tiền, họ lại càng tu bị hơn nữa: thường tự nói rằng: Ai ngờ người nọ học khá mà làm bậy đến thế! Đối với một người học giả nào mà bảo rằng: «Anh sẽ là người sở hành trái với sở học», chỉ nói sơ sơ, chưa nói đến điều gì đề-tiền, mà người ấy đã phùng mang trợn mắt mà cãi lại: «Sao anh khinh người đến thế?»

Cái làm náo của một người học giả đương lúc còn làm hạn với quyền sách câu văn, sáng suốt trong sạch là gương nào! Phóng như cái hoán cảnh «học» với hoán cảnh «hành» tính thế như nhau thì có lẽ trên cõi đời không có cái gì hoặc người nào mà gọi là học với hành trái ngược nhau cả. Khốn thay cái hoán cảnh «hành» nó đưa tới một thế giới khác hẳn với hoán cảnh «học». Vì sự khác đó mà làm người bước chưa vào cõi đời hoạt động thì không nhớ đến sự học ngày trước. Lâu nay trong quan trường mà nảy ra những tên (lông) tham nhũng này nọ, nào có phải là người vô học, hay là vì những sách họ học họ gây những sự bất chính kia,

mà hành có những chuyện «học một nơi làm một ngả» đâu.

Kia những kẻ thúy chung chỉ ôm một cái mục đích học để làm việc vinh thân phì gia, như Tô Tần học thuật tung hoành du thuyết để đạt cái hy vọng «ngôi cao vàng nhiều». Ở đây, Mãi-thần dẫn cũi dọc sách câu đạt cái chỉ giàu sang về làng xã. Cùng Đàng-Quan cứ nói ngay rằng: «Cưỡi ngựa mà cưỡi ngựa, quan tởm ta cứ làm đã» 笑其徒然。好官良吏之。học đó trong lòng thế nào nói ngay thế ấy, không dám mượn những tiếng tri quân trách dân, ích nhân lợi quốc gì; mà đã cam làm hạng vô sĩ thì vẫn không đáng trách. Đáng trách là những người tự phụ học thức, bình nhật nghiêm nhiên đương cái gánh gầy dúi, mà nhứt đàng được chừa vào cõi đời, chỉ ham cái mùi phú quý mà gác hẳn câu chuyện học ngày trước vào trong một xô, thì không những bán rẻ cái giá trị của mình mà di ngộ cho xã hội sau này cũng không ít. Học với hành quan hệ như thế, mà muốn cho học với hành không trái nhau, không chỉ hơn là nhớ đến chữ sĩ (K):

Đức Khổng tử nói: «Ban hưu đạo cổ, ban vô đạo cổ, sĩ giả» 邦有道穀,邦無道穀,恥也。nghĩa là nước có đạo hoặc không đạo mà mình chỉ ăn lộc là việc xấu hổ.

Người có lương tâm nên ghi lại câu nói trên trong khi ra làm việc.

Học-Không

CUỘC TUYỂN CỬ ĐẠI BIỂU ĐƯU THƯƠNG HỘI ĐỒNG

THUỘC ĐỊA

Cuộc tuyển cử đại biểu đi dự Thượng hội đồng thuộc địa, như đã đăng ở một số báo trước, chỉ có Bắc kỳ phải cử lại, vì lần tuyển cử đầu chưa ai được số phiếu quá bán. Nay cuộc tuyển cử lần thứ nhì ở Bắc kỳ cũng đã xong, kết quả ông Borel người đại biểu được tái cử.

Thế là số đại biểu đi dự Thượng hội đồng thuộc địa gồm có các ông này:

Rigaux, đại biểu Trung kỳ.
Borel, đại biểu Bắc kỳ.
Marinelli, đại biểu Cao mên.
Bàt quan Chiếu, đại biểu Nam kỳ.
Trong 4 ông này chỉ có ông Bàt quan Chiếu là đại biểu cho người Nam, còn ba ông kia đều là đại biểu cho người Pháp (Nam kỳ đã có nghị viên Pháp rồi).
Thế là người Nam ở Trung Bắc ta không ai thay mặt tại Thượng hội đồng thuộc địa cả.

VAN-VAN

Bát cá hai tay

(Tục ngữ ta)
Mời tham không rượu (thế mà say)!
Thấy cả dơ lau bắt cá hai.
Bên một làm xong bên trái tiếp,
Chả trầu bỏ đến chầu rỏ ngay (1).
Miếng ngon lớt lớt toàn cáo hết,
Mười ngón rông phôi làm ngon xoay.
Miền được món ăn đầy đủ xóch,
Tha hồ miệng thế đồ hóa hay.

BẮT-TÚC

Ông Táo

Cục đất ngay xưa nó thế nào!
May làm ông Táo chức quyền cao.
Khéo mang một lọ rượu vang thế,
Chẳng hồ lưong công làm khảm sao!
Đội bùa giữ nỗi cho Địa chủ,
Quanh năm kiếm chuyện mêch Thiên lạo.
Mỗi mai đối lại thành ra đối,
Cái đây chẻ xoi già đáng bao!

THANH-TRÚC

Hòa thượng để con trai
Mô Phật! bần tăng chín quả rồi!
Ta làm đặc-đạo được con trai,
Rừng thiền tể độ hoa sinh sắc,
Cửa Phật từ bi quá nặng chồi.
Giọt nước cam lồ mau hiện nghiệm,
Hồi chuông cảnh tỉnh khéo loan hồi.
Ba sinh hương lửa vương trên lăm,
Mô Phật! bần tăng chín quả rồi.
P. P. (Qui-nhơn)

(1) Trần, rô là 2 thứ cá.

Lương quan Thượng thư Dân
mỗi tháng 400 đồng

Ông Nghị - trưởng
Nguyễn Trác từ một
phần số lương ấy

Về chuyện Dân biểu đi dự Hội đồng thương, ông Nghị trưởng đã từ chối thượng thư, xin lấy chức Nghị trưởng mà đi dự hội. Nay có lệnh định cấp tiền phụ cấp cho ông mỗi tháng là 400 đồng, chỉ về các khoản phí đi dự hội kỳ: ngày 26-10 vừa rồi đã hội một kỳ. Ông Nguyễn-Trác lại từ chối bằng lý mà chỉ chịu nhận phụ cấp một ngày là 6 đồng và về tiền văn phòng thì nhận mỗi tháng là 120 đồng để lấy thơ ký thêm và chi các khoản.

Có người nói rằng: Nhà nước đã chi cấp số bằng ấy tức đã định vào ngạch kinh phí hằng năm rồi, nay ông Nghị trưởng có từ, số bạc ấy có trả lại cho dân hay là lén lén trong kho nhà nước không? nên cứ nhận đại. Nói thế cũng phải, song người xưa nói rằng: «Động lực của mây là đầu mỗ của dân» (周 禮 民 食 民 財). Số bạc ấy cũng do dân cung cấp chứ không phải ở đâu trên trời mưa xuống, hay là dơi dẻ bắt trời lên mà có được. Tính theo suất đinh mỗi suất mỗi năm 35 thì bằng đồng niên quan Thượng dân 400x12=4.800\$ phải 4.800\$: 35 = 1.371 suất thuế đinh mới cung đủ số ấy.

Đương lúc sinh kế không hoảng, gia đình lặt vặt tiếp này, trong số 1.600 dân đinh kia biết bao nhiêu người cầm ruộng bao lớn mà hỏi nước mướn mới chạy đủ suất thuế đinh đó. Ông Nghị trưởng có lẽ đã thấy rõ tình hình thâm khổ ấy nên không nỡ nhận toàn số lương kia chăng? Nổi gào của dân nghèo kia, ai xán xé mặt ai chứ người có lương tâm, không nỡ mình ăn no mà để cho bà con nhịn đói. Theo cái nghĩa «bớt kẻ trên giúp người dưới» (周 上 下 比 周) thì sự từ lương đồng ấy (tuy là một phần, nhưng cũng là từ) chúng ta nên nhận là việc theo lương tâm mà ngày nay cũng là việc niệm có.

CHUYỆN ĐỜI

Ai sẽ làm chủ bút
báo Nam-phong?

Hoàng thượng hồi loan! Quan trường cái cách! Mấy tiếng vang kia đã làm cho nhiều người chủ ý. Và trong các sự cải cách đã thấy một lần mới là ông Phạm-Quỳnh vào Huế sung chức Thượng thư, kiêm chức Tổng lý Ngự tiền Văn phòng đốc sửa các sở Nội các Cấm úy... như đã đăng ở số báo trước. Như vậy thì nội triều còn ai mà thế lực to bằng Phạm liên sinh!

Phạm liên sinh vẫn là một người trong làng báo, nên nói đến việc liên sinh ra làm quan, không sao tới không nhớ đến sự so sánh quan trường với báo giới mà tôi đã có dịp kể qua một lần rồi. Người ta bảo báo giới là một cái nghề có thể dẫn người đi đến đản cũng được. Câu nói ấy mà chứng vào báo giới ở xứ ta, thì trước hết có thực nghiệm với báo Nam-phong: Trước kia ông Nguyễn bá Trắc đương làm chủ bút báo Nam-phong, từ trong nhà báo ném bút vào kinh lãnh chức đường quan, người ta đã cho là đạo cách, nghĩa là không theo con đường làm quan thông thường, tính ngày kia tháng kia làm. Có người có nào nói rằng ông này người gao nam thời quá mạnh. Ngày nay ông Phạm cũng một bước mà thăng lên cái bực cực phẩm, thế là câu nói trên thấy chứng nghiệm một lần thứ hai. Và có người có nào khỏi bài kia lại nói lần này ông Nam-phong thời báo nữa, chớ không thêm gió mà thôi!

Đối với báo giới có người nói ông Quỳnh làm về vang nhiều lắm. Làm quan sơ sơ mà còn về vang thay hưởng là làm đến ông quan có quyền thế nhứt ở triều đình. Nhưng trước hết là về vang cho ông cái đó. Và sự nghiệp làm báo với sự nghiệp làm quan nó không đồng nhau. Chúng ta hãy chờ xem sự nghiệp làm quan của ông ra thế nào, chớ không nên vội đoán.

Làm báo, làm quan, miễn là làm trọn bổn phận có ích cho nước có lợi cho dân là được. Nhưng làm báo ra làm quan cũng như người làm nông bỏ cái cày mà đi làm tiểu thương, bỏ cái chày mà đi làm tiểu thương, thì tư tưởng có thay đổi. Nhưng thay đổi không hẳn là xấu, cũng không hẳn là xấu.

Tiểu hóa, cái vòng không chỗ hở (ciclo fermé), quay đi quay lại cũng vẫn tiến lên, nhưng cũng vẫn ở trong vòng.

Thôi, cũng không hơi đâu mà bàn chuyện đồng dãi, hãy nói chuyện thiết thực đây, là không biết ông Quỳnh vào Huế rồi ai sẽ làm chủ bút Báo Nam?

Theo như thiên thời thì xgon gió Nam rất thích hợp với hoàng cảnh, mà theo địa lý thì tòa báo Nam-phong là một vị đất phát quan to, lại có cái đạo lãnh phát quan cho mấy ông chủ bút.

Người xưa có nói: «Trong đám trên ai, nếu biết ai là kẻ tướng, thì người ta sẽ về đồ hình mà đi tìm». Vì vậy mà tôi cũng muốn biết người ấy mà chỉ cho bà con đỡ khỏi lăm mề công kích cũng như đã ông hích ông Quỳnh khi còn làm chủ bút Nam-phong.

Quỳnh

HỘI NGHỊ «BÀN-TRÒN»

sẽ họp lần thứ ba tại Luân-đôn
Dân An - độ có hy - vọng gì không?

Theo lời Phó vương Willington, chủ tịch cuộc hội nghị lập pháp ở Ấn-độ hôm 5-9-32 vừa rồi, thì nội trong tháng Novembre này - mới có tin độ chừng 15 Novembre này sẽ họp kỳ hội đồng khai mạc - ở Luân đôn (Anh) sẽ mở một cuộc Hội nghị Bàn tròn nữa để bàn cãi về vấn đề hiến pháp cho xứ Ấn-độ; Mà cuộc Hội nghị này là cuộc Hội nghị lần thứ ba.

Nghe nói sẽ có cuộc Hội nghị Bàn tròn nữa, mà phải ra hai câu hỏi: 1) Cuộc Hội nghị này kết quả ra thế nào? 2) Dân Ấn-độ có hy vọng gì vào cuộc Hội nghị này không?

Muốn trả lời hai câu hỏi đó không phải là dễ. Song, lấy địa vị bằng quan, chúng ta chỉ xem trở lại cuộc Hội nghị năm ngoái và cuộc Hội nghị năm xưa, cũng có thể đoán trước việc sẽ tới được ít nhiều.

Cuộc Hội nghị năm ngoái và năm xưa ra sao? - cuộc Hội nghị năm xưa chẳng ra trò gì; còn cuộc Hội nghị năm ngoái, không những dân Ấn độ không được lợi ích gì, mà lại sau khi hội nghị bế mạc, thì người Anh đối đãi với người Ấn độ lại càng thêm: thành Cam-đi (Mahatma Gandhi), đại biểu Ấn-độ, sau khi ở Hội nghị về thì bị bắt, vợ Thành cũng không khỏi vạ lây. Chính phủ Anh lại còn cho Hội nghị quốc dân là bất hợp pháp, ông Patel là chủ tịch cuộc Hội nghị này cũng bị bỏ lao; cho đến người thế

XELUATRATBUONGRAY
1 người chết; 12 người bị thương nặng

Chuyến xe lửa ban ngày chạy đường Nha trang - Saigon hôm 25/10/32 bị trật đường rầy gần cầu sông Lòng Sông cách ga Vĩnh Bảo chừng 1 km, làm thiệt mạng hết mười người thợ máy, và 12 người hành khách bị thương nặng.

Nguyên nhân là vì trời lỵ và bão mạnh, nước trên núi xuống xuống ngập đường rầy và xô lệch một khúc thành xe phải sụp: đầu xe lật bị ngập nước hết, nên 1 người thợ máy phải chết, chưa tìm được xác; thớt xe hạng nhứt thì lăn ra cách đường rầy độ 10 thước tây; còn hai thớt xe hạng tư thì xấp nhau rất mạnh thành 12 người hành khách bị trong thương.

10 phạm nhân ở Banmethuot được tha

Trong chuyến xe lửa tốc hành hôm 11/10, có mấy người lính dân 10 phạm nhân ở Banmethuot về. 10 người này quê ở phủ Anh-Son (Nghệ-an) bị án 3 năm, nay được giảm nên đã được giải về lao Vinh để tha về quê quán.

AI là người từ-tâm?

Trận bão mấy hạt miền Nam Trung kỳ «Binh-dinh Phan-thiết» hư hại không kém gì trận bão Phan-rang trước. Ai là người từ-tâm hãy thương đến bà con bị nạn!

Báo cáo có tiếp được số học (tỷ) của anh em làng quê Khau học Hết, gửi giấy nạn dân bị bão ở Bình-dinh, kỳ sau sẽ đăng danh sách.

chữ và người con gái ông cũng bị bắt rồi. Ngoài ra, những chỉ hội Quốc dân bị khâm sát lung tung, và những hội có giao thiệp với Hội nghị Quốc dân đều bị giải tán.

Trong khoảng kỳ, lại còn thấy quan cai trị ban ra một cái lệnh ủy cho các quan chức được có quyền đặc biệt để đàn áp những cuộc tẩy chay và những cuộc này nọ cho là làm rối trật tự. Thế là kết quả cuộc Hội nghị. Mấy ông «da đen» đã dễ lòng ngóng trông lần này, chỉ chờ đài mà van một tiếng: «thất vọng!»

Như vậy cũng đã chứng qua cuộc Hội nghị rồi đây, chẳng qua nên cái tên «hội» cho mấy ông đại biểu Ấn độ qua viếng kinh thành Luân-đôn một lượt nữa để bàn chuyện báo thối!

Mà thật, nếu quả lời biện luận của đại biểu Ấn-độ thật có giá trị ít nhiều mà người Anh chừ ý đến, thì cái chỉ quả quyết một hai xin cho xứ Ấn độ được độc lập như Thành Cam-đi trong kỳ Hội nghị năm ngoái, tại sao lại còn nằm trong mộng tưởng?

Việc mở Hội nghị Bàn tròn để bàn về vấn đề hiến pháp - hay là bàn về vấn đề gì khác - cho xứ Ấn-độ, có lẽ không khác nào việc đã hứa cho xứ Ai-nhi-Lan theo chính thể tự trị lúc trước.

Trên bảy trăm năm cai trị xứ Ai-nhi-Lan, người Anh đối đãi với người Ai một cách áp chế. Đến lúc dân Ai nổi lên đòi quyền, thì Chính phủ Anh bèn sẽ cho tự trị. Nhưng càng trông chừng nào, lại thấy càng vắng chừng ấy; hai chữ «tự trị» tùy thời gian mà lần lần tiêu mất!

Muốn cho dân Ai không trách mình nói không giữ lời, họ lại lấy có rằng họ dân Ulster không bằng lòng theo chính thể tự trị (bọn này là dân ở phía Bắc xứ Ai-nhi-lan, gần người Anh, rất trung thành với Chính phủ Anh).

Lại trong khi nói cho tự trị, thì Sir Edward Carson tập một đội quân nghĩa đồng Ulster trốn cả trăm nghìn người, có đủ khí giới tối tân mua tại Đức để phòng chống tự trị khỏi giặc lén.

Xem cuộc Hội-nghị năm ngoái, và việc hứa với người Ai-nhi-lan, thì cuộc Hội nghị Bàn tròn rồi đây, dân Ấn độ cũng chẳng có hi vọng gì.

Tiền-Lam

Tin thêm về trận bão lụt ở tỉnh Bình-dinh

Số người bị thương: 400; số người không cơm: 4000; số nhà mất hư: 30.000.

Chương tôi đã cho độc giả hay số người chết vì trận bão lụt vừa rồi (10-10-32) độ 300. Nay có tin thêm rằng: số người bị thương gần bốn trăm (400); nhà tranh hư và mất: ba vạn cái (30.000); người không cơm: bốn ngàn (4000).

Hiện ở tỉnh Bình-dinh đã đại hội đồng dân-cũ do quan đồng đốc Đào-phân-Dân làm hội trưởng.

Lại ở hai hạt Hoài-An, Đồng-Son, cũng có đại hội đồng dân-cũ. Tiền-hội đồng dân-cũ này đã thừa lưc dân được ba mươi bảy đồng, một giạ (37310).

ANNAM LỊCH SỬ

HÃY NÊN

HÚT THUỐC LÁ

CÁI ĐẶC-TÍNH DI-TRUYỀN CỦA NGƯỜI VIỆT - NAM

(chuyện hư vinh)

Phàm một dân-tộc hợp thành bộ lạc đoàn - thể, sinh tụ trên một dải đất đã mấy mươi đời, tự-nhiên có một cái đặc-tính. Đặc-tính nghĩa là cái tính - chất riêng của dân-tộc ấy không đồng với các dân-tộc nào hết. Cái đặc - tính ấy do phong-tục, lễ giáo, chế-độ an dân lâu đời mà thành ra cái tính di-truyền. Tự trung có cái tốt, có cái xấu, không phải toàn là xấu cả. Có một điều là cái tính xấu của người Nam ta. Ham chuộng hư vinh, nói cho rõ là ham-lý - ham làm quan.

Ký-giả còn nhớ, sau trận Âu-chiến, một khoảng nọ, có một tờ báo người Pháp đề -khởi cái thuyết "Ban xứ Đông - dương", lúc ấy dư luận người Pháp bàn cãi ồn ào, nhà đề - khởi thuyết ấy viết nhiều chữ; tựa trang có một câu nói rằng: Xứ Đông-dương là cái xứ chỉ sản xuất quan-tước, không ích lợi gì nên bàn di cũng không đáng tiếc... Thấy lời nghị-luận mới ấy có tâm cái ý khinh rẻ chán ghét, ký-giả vẫn lấy làm lạ: xứ Đông-dương ta, dầu đường học vấn, công nghệ thương-mại gì đi, còn thua xứ khác. Đến như vật-sản thì rừng vàng bể bạc, đồng sắt nội thổ, cái kho thiên-nhiên vô tận kia, biết bao nhiêu là sản-vật quí báu hơn các xứ khác. Còn cái sự ham chuộng hư danh của người Nam không ích lợi thời, chờ có hại gì đến ai đâu. Và lại trong nước còn có bao nhiêu nhân-vật như ta thường gọi sĩ, nông, công, thương v. v. nào có phải chỉ sản-xuất một thứ thô hóa sản phẩm mà thôi sao?

Nhân câu nói trên, ký-giả lưu ý xem xét một ngày một ít, lần lần được tiếp xúc các hạng người ở trong xã hội ta cho đến ngày nay, thì bất giác khám phục nhà viết báo kia là biết rõ tâm-lý người mình. Kia độc-giả thử xem:

a) Đứa trẻ con mười một mười hai tuổi ốm vô đi học, hỏi học để làm gì? thì phụ-huynh trả lời rằng: mong thì đỗ làm quan;

b) Trong hương thôn những nhà giàu, hoặc lo làm chánh phủ, hoặc chạy vậy đường này nọ, cốt sao kiếm được chút tiền phẩm bất phẩm để lên mặt với mấy tên dân công;

c) Nhà thương-mại nhà dinh-nghiệp cho đến các ông thầy, nhà làm ô-tô, tiền ngân bạc vạn, vẫn đi chiếm địa vị sang trọng trong xã hội vật-chất này; thế mà làm sao cũng mua sắm cho được chút phẩm hàm "quan" mới lấy làm vừa bụng;

d) Mấy chàng lấy học, đến đến bằng cấp rồi, hoặc làm thầy dạy, hoặc làm thầy thuốc... theo xã hội văn-minh, tất như vậy là khoái

bạc hèn rồi, mà ở xứ ta thì một bài hăm hăm cho được đeo cái bài cóng thì, quan Hàn mới miễn nguyên;

d) Mấy ông dân-biễn là người thay mặt cho dân, theo địa-vị và trách-nhiệm của mình là đứng về mặt tương-đối với quan trường (xem có người từ quan chức mà ra ứng cử dân-biễn, và người đương làm quan không được ra ứng cử, thì rõ hai đường dân-biễn với quan chức khác nhau); thế mà có người xin phẩm hàm và buộc người ta xưng mình là quan mới thích ý;

e) Lại nữa là nhà văn sĩ. Đường lối cầm bút viết sách, viết báo, nào là thông mà quan trường, nào là chế những kẻ mua danh bán tước, một câu đùa nịnh, công-kịch đến 5, 3 lần; còn nói gì cái thói ra vào cửa quyền, dựa thân ý thế, tai ngòi bôi bóa rủa của mấy ông tự xưng là tòa án dư-luận, chẳng đúng chút nào. Thế mà đến khi có nịnh chen mình vào cái thang đặc-biệt kia,

cái chí thanh cao, cái lòng liêm sĩ, cũng theo ngôi bắt mà vùi lấp dưới cái nghề equan. Kể qua mấy điều, đủ thấy cái đặc tính "ham quan" của người mình oằnngnang là gương nào. Vật gì người ta ham chuộng thì tự nhiên xuất sản nhiều, nhà viết báo Pháp cho xứ Đông-dương là xứ "thỏ sản quan", tưởng không phải là lời quá đáng vậy. Tiếc rằng thứ thỏ sản ấy không đem bán cho người ngoài được, nếu bán được thì nịnh không hoảng nấy, có giúp đỡ được nhiều chứ chẳng không!

Hà-hử-Nhân

Phan-văn-Định đã được tha

Phan văn Định quán làng Đông Thái, tỉnh Hà Tĩnh trước làm tài xế cho quan Công sứ Faifo, can vụ Thanh niên năm 1929 bị kêu án 9 năm tù và đày vào Lao bảo.

Anh ta được giảm án nhiều lần, nay lại được tha; hiện Phan văn Định đã được về ở quê nhà tại làng Đông Thái.

T. S.

NGUYỄN VỸ ĐÃ BỊ BẮT

Ký trước T.D. đã đăng tin Nguyễn Vỹ thoát ngục Vinh. Sau đó Vỹ lên về nhà tại làng Đình Chu tổng Đại đồng huyện Thanh Chương. Lý trưởng Đình Chu được tin, báo quan địa phương đến bắt giải tỉnh. Nguyễn Vỹ khai rằng biết mình án nặng không có hy vọng được trong này, bỏ mẹ vợ con nên trốn về thăm nhà một lần cuối cùng. Bất được Nguyễn Vỹ lý trưởng đã được thưởng số bạc 50\$ và hàm cứu phẩm N.

NGHIỆM RỜI / Thuốc Vạn-Bảo của Hải-Ngọc-Đường chữa chứng lý rất hay

Trung - kỳ nhân - dân đại biểu viện

Kỳ Hội - đồng thường niên năm 1932 BIÊN BẢN Ngày 3 Septembre 1932 (Bañi sáng) (Tiếngpho)

Ông Laurent. - Đề tài sẽ nói việc ký với quan Khâm, vậy chờ các làng đã nhận đủ bản đồ và giấy trích lục chưa? (extrait du cadastre).

Ông Viện trưởng. - Có làng đã nhận đủ bản đồ chưa, vậy nên chờ các làng và các điền chủ nhận cho đủ các giấy má rồi lại phải chờ một tuần sáu tháng có đủ thì giờ mà xét rồi lại xem xét nữa thì của họ có đúng như trong các bản đồ và diện tích đã đo hay không?

Ông Laurent. - Dân sự làm sao mà so sánh diện tích của họ với bản đồ nhà nước? Làm như vậy thì phải có máy móc lại phải nhiều học thức.

Ông Trần - bá - Vinh. - Số đo diện tích ruộng hay nhảm về số các thửa ruộng của điền chủ là có khi điền chủ vắng mặt, nước ngập che lấp bờ ruộng, đang hai thửa họ đo làm một thửa, vì thế có chủ thửa của điền. Lại có việc đo diện tích của họ sai lệch, họ khi vẽ hình thửa ruộng không đúng. Các sự sai lầm ấy nông gia đều biết được mà trình báo địa phương, nông gia cũng biết tính diện tích điền thổ. Tính theo phép đo Annam cũng không sai gì.

Ông Laurent. - Tôi không giám nói trái, nhưng mà họ tính, có dùng bằng số đo diện tích không?

Ông Nguyễn - huy - Cừ. - Tôi cũng một ý với ông Viện-trưởng, tôi cũng được chứng kiến nhiều lần như lời ông đã nói.

Ông Trần-bá-Vinh. - Tôi xin nói lại về chuyện cái kho dự bị. Kho ấy tôi nghĩ không có cái liên lạc gì với ngân sách, nhất là với thuế điền thổ. Kho ấy chỉ dùng để dự trữ cho ngân sách trong lúc thiếu thốn và để dành những số tiền dự trong các lúc thanh vượng. Mấy năm nay tiền thu nhập vào cơ quá tiền dự trữ. Vậy thời nên dự trữ theo như các số đã định năm ngoài để cho khỏi cho rằng ngân sách thiếu tiền chi tiêu mà phải tăng các thuế khác lên cho ngân số chi tiêu.

Ông Laurent. - Không có tăng lên thuế khác nào cả.

Ông Trần-bá-Vinh. - Tôi tưởng như có tài phải, tôi thấy số tiền khác phần phụ nạp có tăng lên.

Ông Laurent. - Đó là tiền bách phần phụ nạp của ngân sách hàng năm. Tiền bách phần phụ nạp của ngân sách báo xử vẫn như cũ. Cái tăng ấy là chỉ bề ngoài thôi, vì nó chỉ bề ngoài thôi, vì nó chỉ để mà trừ tiền học phí và tiền một số môn khác học này đã giảm. Nói về việc này, nó đem chúng ta đến vấn đề ngân sách hàng năm, là vấn đề nhiều ta mới nói đến.

(Còn nữa)

An mà mà cũng biết lo việc nước!

Đã là An mà thì người ta thường cho là hạng người "ăn nhờ" của xã-hội, không kể tôi làm chi. Thế mà nghe nói An mà lo việc nước có lạ không?

Mới rồi báo Đông-Phương ngoài Bắc có kể chuyện một người An mà "lạ đời" ấy, vậy xin lược thuật lại như dưới đây để các bạn biết là một chuyện không ngờ:

Võ-Huân, người ở Sơn-dông mở còi chèo đã sớm, ban ngày đi xin, tối lại đánh giầy gai; nhưng xin được đồng nào thì để dành đồng nấy, năm dần tháng chừa trong mấy năm để dành được một nghìn bạc (1000\$). Với số bạc ấy ông ta đem gởi cho một ông nhà giàu trong làng lấy lãi rất nhe.

Càng ngày số tiền lãi sinh ra càng nhiều. Bấy giờ ông ta xin làng cho phép lập trường và tước thầy về dạy cho con em trong làng học, tiền c. i. phải từ ông ta chịu.

Trong 80 năm ông lập ra được cả thầy là ba chục cái trường; cứ ngày rằm và mồng một thì chống gậy đi thanh tra khắp.

Một điều khác chúng ta: tuy ngày nay đã vào địa vị đáng kính trọng, nhưng không khi nào ăn mặc xa hoa bao giờ.

Ông không có vợ, nên có người hỏi sao không kiếm vợ, thì ông trả lời: "lấy vợ đẻ sinh con sau cho đi học, nay con cái đồng bào đều được cấp sách theo thầy, ngày sau thành đạt, có ích cho nước, chẳng hơn là bỏ họ nuôi lấy con ta ư?"

An mà mà có lòng lo tới việc nước như Võ-Huân này, chúng ta cũng nên phục!

SÁCH TẶNG

Kho sách bạn trẻ đã xuất bản quyển thứ hai nhan đề: *Chỉ quẻ quẻ*, tiểu thuyết giáo dục của ông Nguyễn-dũng-Chi soạn giá bán 0\$08. Một bản có nhận tặng một quyển. Vậy có lời cảm ơn tác giả, và giới thiệu cùng độc giả.

T. D.

KHÍ TA KHÁT NƯỚC

Antélate pha với ít nước là một vị giải khát rất tốt. Uống rất ngon thơm, không bỏ mà môn miệng không khó khăn lại không có một tí rượu nào.

Antélate làm toàn bằng chất rất đặc của cam-thảo, thạch-long đốm và các cây thơm. Rễ và giọt vào một cốc nước là, bấy một thìa cà-phê vào một lít nước thì được một vị giải khát rất tốt, giúp cho sự tiêu hóa, trị các chứng sốt rét, hợp theo cho các thuốc địa (dùng 30 năm nay ở Algérie, Tunisie, Maroc, Đông Dương, AOF, AEF, V. V.).

Antélate được bằng hộp nhỏ pha được 30 hũ 80 lít nước rất khát, bán ở các nhà bảo chế, các nhà tạp-huân, công các nhà bán đồ ăn. Nếu không mua được thì gửi theo 5 quan cho M. PERROT ANTÉLATE Veiron (Isère) (France) rồi tức nhận được ít mẫu pha đủ 30 hũ 80 lít nước rất khát mà không mất cước.

Có bán ở Huế: M. INBERT Bảo chế Centrale ở Đông Pháp

CÓ THỂ GÌ ĐỖ NẠN KINH-TẾ KHÔNG?

Nhiều người hỏi rằng: tại sao liên trong nước càng ngày càng hết, coi lại trong Đông-dương mình cũng không liên trong nhà, lại thiếu nợ là khác. Có thể chỉ báo chứa cái nạn kinh tế này không? Tiền của mình ra hết là tại báo loan và đồ thổ sản ra ít tiền vào, mà mua đồ ngoại hóa vô nhiều, nên phải trả tiền ra hết nhiều hơn.

Tỷ như 1 người làm việc ăn lương có 60\$40 một tháng mà chỉ ra 80\$00 thì tự nhiên phải túng, phải thiếu nợ. Muốn chữa nạn kinh tế trước hết phải cần kiệm và nhất là phải có động đàng báo mình xử đồ nội hóa, vì 1 đồng bạc mình trả cho khách trú, hoặc nhà-vật, thì đồng bạc ấy phải ra khỏi nước. Đồ chi đồng báo mình chế ra, làm ra được thì xử, món chi không làm được thì xử đồ của Pháp đem qua, vì nếu mình tăng rồi thì n. a - nước Pháp cứu giúp mình được. Phải nhớ rằng 1 đồng bạc mình mua của ngoại quốc thì 1 đồng bạc đi ra nước, là 1 sự làm cho giảm sức của mình, và làm thêm trọng bệnh kinh tế của mình nữa.

Xin quí ông giúp đỡ mua giùm Savon Việt-Nam của M. TRƯƠNG-VĂN-BẾN 40 - Quai du Cambodge - 40 - CHOLON -

HÁN-VIỆT TỪ-ĐIỂN

Tác-giả: ĐÀO-DUY-ANH 6.000 chữ đơn - 40.000 lời (từ ngữ) giải thích bằng quốc-văn, và có chú thêm Pháp-văn

Được Phủ Khâm-sứ Trung-kỳ, Phủ Thống-sứ Bắc-kỳ, Trường Viên-dông Bắc-cử nhận mua.

Trọn bộ 2 quyển - Định giá 7\$00. Trùng tháng Decembre 1932 thì bán theo định-giá chỉ có 5\$50 thôi - Ở xa xin thêm 0\$50.

Những người thay mặt ở ban Hán-Việt Từ-diễn ở miền Nam là:

HÀN-LÂM Phan-thiết

HỒ-HỮU-NHÃ, 42, Amiral Courbet Saigon

Thơ và liên gởi về: ĐÀO-DUY-ANH 27, Gia-long Huế.

AI ĐỪNG KHÔNG KHỎI? THUỐC LÝ - NĂM-SAO. XIN HOÀN TIỀN LẠI!

Thuốc này của YECIQUINE chủ nhà thuốc NGŨ-TINH DƯỢC-PHONG chế, chuyên trị: bệnh kiết-lỵ, đại-tiền đi vệ, chất như óc cá, gan lỵ, ra toàn huyết, nước đi ra trắng, đỏ, đen, hôi thối khó chịu, chỉ dùng thuốc LÝ NĂM SAO, nhe một hai ve, nặng lắm chỉ dùng đến 6 v. là khỏi hẳn, mỗi ve 0\$30. Nếu để lâu hoặc dùng lầm chất thuốc có thuốc phiên thì sẽ biến chứng cảm - khảm-lỵ, ngũ-sắc-lỵ, thì rất khó trị. (người nghèo không tiền dùng nước, bán hiệu thuốc không làm phước) Bệnh này thường mắc vào khoảng cuối hạ sang thu, xin hỏi lại Tổng-Đại-Tập nhà thuốc LÝ NĂM-SAO ở:

SINH-HUY 44, Maréchal Foch, 44 VINH Khắp các tỉnh cần nhiều đại-lý

Có ít tiền mà làm giàu đến mấy vạn

Có Hồng là người Việt-Nam mới làm cái nghề ở cửa "SÁCH DẠY LAM 40 NGHỀ (VỐN)" bằng chữ Quốc-Ngữ có thể làm giàu đến mấy vạn. Các nghề kỳ lạ: Làm các thứ xa-phòng trắng để giặt và thêm đồ rửa. Xi-đet để đánh giày đen vàng. Phấn đánh mũi trắng; bột mặt, son rôm. Thuốc đánh răng bằng phấn; kem, nước. Làm nước hoa và sáp, hương, trầm để ướp chè; kẹo, và bột. Thuốc nhuộm khảm. Xi-ga thơ. Xi đánh bóng gỗ (DUNG NƯỚC LÁ THAY ESSENCE). Dĩa quai gỗ (VERNIS JAPON). Thuốc đánh rụng các thứ lông mày, râu tóc. Làm mực đen, đỏ, xanh, tím, vàng, bạc, dầu, bột bánh, nước, cũng là mực tàu để viết, vẽ, in, cũng dùng giặt, tẩy máy ép, viết vẽ đá, thủy tinh v. v. ...

Chức điểm và đã đánh lửa. Mát-ti gần nhà... Mệ dủ các thứ không phải đáng điện CÓN NHIEU LÁ - KỖO. KỂ KIẾT mà cuốn sách dạy làm kỹ phần nhiều làm bằng nội nóa (vì do ban công nghệ Tây-bành đã dạy học viết ra). Giá bán có 2\$00 ở xa thêm cước 0\$30 (gửi lịnh hóa giao ngân là 2\$45 cả cước). Mua buôn mua lẻ thơ và mandat chỉ để cho nhà xuất bản như sau này:

Nhật-Nam Thư-Quán 26 Hàng Đông 26. - HANOI

Huế, le 1er Octobre 1932 Monsieur Nguyễn-Trung-Tham Quàng và ở PHONG-LI

Kính ông, tôi đã dùng thuốc HUY-CHE-THON-TRUNG (tên an mĩ tín) của ông rất hiệu nghiệm; nó lấy đi cái đầu con trùng ra một cách dễ dàng lắm. Tôi đã có thể cầm tay ông gửi các bức ảnh về (Huế) và nay xin kính gửi mandat poste nro A-007, của N. 167 là 1\$00 để mua thêm 4 hũ (tổng 5 hũ trước đây). Tiếp được thư này ông chớ quên gửi thuốc giúp.

NGUYỄN-HỮU-ĐỨC Villa Phuc Long N. 65 Rue Đông-bà & Huế

"Không thể như thế rồi nhiều, bản hiệu si. luy đáng kể. Ai dùng không lành xin v. i. thơ cho biết đúng trả tiền lại. Bản hiệu lại của một sinh mới người đại lý. Ai gửi thuốc xin gửi trước tiên bằng tin nhắn post."

NGUYỄN-TRUNG-THAM Quàng và ở Đông-bà

NGƯỜI LÀ CHI?

Là một cái vốn, mà lại là một cái vốn to hơn hết thấy các thứ vốn khác, bằng ruộng đất, bạc tiền...

Vậy mà bấy lâu ta cứ lo bảo hiểm xe cộ, nhà cửa của ta vì ta sợ rủi ro phải mất vốn nơi xe, vốn nơi nhà. Còn thân ta là cái vốn to nhất, quí nhất, chính cái vốn sinh đẻ ra các thứ vốn khác, ta lại bỏ quên ta đi. Thời khi ta chết có phải mất cái vốn lớn lao cho cha mẹ ta, cho vợ con ta, cho sự-nghiệp ta không? Khi rủi ro mà ta gây tay, què chân, hư mắt, có phải là thiệt hại cho gia đình với công việc ta không? Còn khi rủi ro mà đau ốm, một ngày là nằm trên giường bệnh là một ngày có hại cho ta rồi...

Vậy khi gặp những điều thiệt hại cho ta đó, muốn có kẻ đỡ đỡ thì không chỉ tiện lợi bằng vào hội Bảo Hiểm:

A-Mỹ & Bảo-Thọ Công-Ty là một hội lớn có chính phủ Toàn-Quốc Đông-Pháp kiểm soát.

Góp hội này, ngoài sự bảo-hiêm, thời tiền ta góp hội có lãnh lợi, mà đó hạn bảo -hiêm ta thân lại một số vốn to để gây dựng cho con cái, để sau làm những công việc mà hiện nay ta chưa thể làm được, vì không đủ vốn.

Nên gửi thư hỏi thăm-lệ tại địa đại-lý:

M. VIÊN-ĐỆ Hiệu KHUYNH-DIỆP Huế Giấy-nơi: Giấy-lếp tại: 87 Viandé, Huế

Tại nhà đại-lý, có danh-sách các người đã vào hội bảo-hiêm. Ai muốn rõ công-ty bảo-hiêm này được thiết-hạ hoàn thành từ cây đường nào, chỉ xem mấy bản danh sách đó cũng rõ. Mà những người đã hiểu rõ các sự lợi lợi to tát và việc bảo hiêm "nhân-thọ", thời không thể nào không yêu cầu vào hội cho kỳ được.

Gây có tốt thì quá mới tươi

Đàn bà cũng vậy, có thái độ nào cũng phải dùng thuốc

Thiên-kim-an-thai

HIỆU THAM-THIÊN-ĐƯỜNG

không những đẻ con béo tốt mà lại khỏi chứng mẹ ghè con sinh. . .

mỗi hộp 1\$00

Thuốc hoàn toàn trước kia dùng trong lon, bây giờ vào chai cả, khỏi phải sợ hư, mốc.

